

Oktatás

Érettségi, 2020. A magyar nyelven tanulók eredményei

A 2020-as érettségi vizsgákon országosan 107 213 diák szerzett oklevelet, a nyári vizsgaidőszak hivatalos sikerességi rátája 64,5%-os, az őszi pótérettségié 34,1%-os. A magyar nyelven tanulók közül 4518-an vizsgáztak eredményesen, a sikerességi arányuk 62,1, illetve 32,1%-os. Az alacsonyabb sikerességi ráták ellenére a magyar nyelven tanulók hasonló arányban szereztek érettségi diplomát, mint a teljes romániai diákpopuláció, a sikeresen érettségizők körében az arányuk 4,2%-os. A magyarul érettségizők fokozatosan ledolgozzák hátrányukat, a gyengébb teljesítményt magasabb motivációjuk és kitartásuk ellensúlyozza: nagyobb arányba iratkoznak be, vesznek részt, illetve próbálkoznak ősszel is az érettségi vizsgán.

A nyári és őszi vizsgaidőszak összevont eredményei alapján az aktuális évfolyam nappali tagozatos magyar nyelven érettségizőinek román nyelv és irodalom osztályzatai gyengék, viszont matematikából, választható tantárgyakból enyhén jobban teljesítettek, mint az országos átlag. A lemaradás a filológiai, a szakközépiskolai, a sport- és a művészeti osztályokban jelentős, a természettudományi és a matematika–informatika profilú magyar tagozatok diákjai az országos átlag felett teljesítettek.

1. Az érettségi vizsga módszertana

Érettségi vizsgára a líceumot végzett diákok jelentkezhetnek.¹ Az érettségizők hat (a kisebbségi nyelven tanulók nyolc) vizsgán vesznek részt. Ezek közül három (illetve négy) írásbeli vizsga van: 1) román nyelv és irodalom, 2) kötelező tantárgy (profiltól függően matematika vagy történelem) és 3) választható tantárgy, illetve 4) anyanyelv és irodalom próba a nem román tannyelvű osztályok végzőseinek. Míg a román és anyanyelv vizsgák egységesek, addig a kötelező és a választható tantárgyak differenciáltak szakok szerint. Az írásbeli próbákon a diákokat 1-től 10-ig terjedő skálán osztályozzák, átmenő jegynek a legalább 5-ös osztályzat számít.

Az írásbeli vizsgákon kívül három (illetve négy) kompetenciavizsga is van. Román, illetve anyanyelvből az osztályozás minősítések alapján történik, amely a nyelvi kompetenciákat négyes skálán méri: alacsony, közepes, haladó, illetve tapasztalt szintet lehet elérni. Ezeken kívül további két próbán (idegennyelv-, illetve digitális ismeretek) is részt kell venniük a tanulóknak, amennyiben nem rendelkeznek az adott készség esetében nemzetközileg elismert bizonyítvánnyal. A sikerességi kritériumot a kompetenciavizsgákon gyakorlatilag a vizsgán való részvétel képezi.² A járványhelyzet miatt 2020-ban a kompetenciavizsgákat nem tartották meg, hanem az iskolai jegyek átlagai alapján számították ki, így ezekre elemzésünkben nem térünk ki.³

¹ A szakmunkásképzőt végző diákok beiratkozhatnak líceumba, az utolsó év megismétlésével.

² Aki a kompetenciavizsgákon részt vesz, de mégsem felel, nem oldja meg a tételt, azt távolmaradóként rögzítik.

³ A [4341-es minisztériumi rendelet](#) szerint. Letöltés dátuma: 2020. január

Az érettségi médiát a három (kisebbségi tannyelvű diákok esetében pedig a négy) írásbeli vizsgán elért jegy számtani átlagából számolják. Médiát csak azok esetében számolnak, akik minden vizsgakritériumnak eleget tettek. A sikeres érettséginek egy további feltétele is van: a médiának el kell érnie a 6-os osztályzatot.

A vizsgákon való részvétel és az elért eredmény függvényében a diákok érettségi szereplését négy kategóriába sorolják: „sikeresen vizsgázott”, „megbukott”, „nem jelent meg a vizsgán”, illetve „kizárták a vizsgáról”. A „nem jelent meg”-kategóriába azok tartoznak, akik – bár beiratkoztak az érettségire – legalább egy vizsgán nem jelentek meg, a „kizárva”-besorolást pedig azok esetében alkalmazzák, akiket csalás vagy csalási kísérlet miatt kizártak a vizsgáról.

Minden tanévben két, egy nyári és egy őszi vizsgaidőszak van. Sikertelen érettségi esetében a megbukott diákoknak lehetőségük van részt venni az őszi pótérettségin, vagy akár a következő nyári szesszióban is próbálkozhatnak. Az első két részvétel ingyenes, a további próbálkozások díjkötelezettséggel járnak.

Az érettségi vizsga tárgyai⁴

Vizsga	Típus	Osztályozás	Sikerességi kritérium
Román nyelv és irodalom	szóbeli	Kompetenciaszint: alacsony, közepes, haladó, tapasztalt	Részvétel
	írásbeli	1-től 10-ig	Minimum 5-ös jegy
Anyanyelv – nyelv és irodalom (csak a kisebbségi tannyelvű osztályoknak)	szóbeli	Kompetenciaszint: alacsony, közepes, haladó, tapasztalt	Részvétel
	írásbeli	1-től 10-ig	Minimum 5-ös jegy
Kötelező tantárgy Szaktól függően matematikából vagy történelemből	írásbeli	1-től 10-ig	Minimum 5-ös jegy
Választható tantárgy Két csoportból választható szaktól függően: 1. fizika, szerves vagy szervetlen kémia, biológia, anatómia vagy informatika 2. földrajz, filozófia, logika és érvelés, közgazdaságtan, pszichológia vagy szociológia	írásbeli	1-től 10-ig	Minimum 5-ös jegy
Idegennyelv-kompetencia	írásbeli, szóbeli, szövegértés ⁵	A1-A2-B1-B2 minősítések az öt területen: 1. Hallás utáni szövegértés 2. Olvasás 3. Társalgás 4. Folyamatos beszéd 5. Írás	Részvétel (vagy elismertett bizonylat)
Digitális (számítógép-felhasználói) kompetencia	írásbeli, gyakorlati	Kompetenciaszint: alacsony, kezdő, közepes, haladó, tapasztalt	Részvétel (vagy elismertett bizonylat)

⁴ A metodológiáról bővebben:

https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/Anexa_2_Metodologia_bacalaureat_2011.pdf;

https://www.edu.ro/sites/default/files/03_LISTA_DISCIPLINELOR_BACALAUREAT.pdf. Letöltés dátuma: 2020. január

⁵ Közös Európai Referenciakeret alapján – CEFR

<https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/cefr-hu.pdf>. Letöltés dátuma: 2020. január

2. A 2020-as érettségi hivatalos eredményei

Első lépésként az érettségi vizsgák hivatalos eredményeit tekintjük át. Az alábbiak egyaránt tartalmazzák az aktuális, illetve a korábbi évfolyamokról bejelentkezők adatait, a nappali, illetve a csökkentett látogatású és esti tanulmányi formák mindenikét.⁶

Az oktatási minisztérium **a sikerességi arányt a vizsgákon megjelentek köréhez viszonyítja**. Amint az összesítő táblázatban látható, országos szinten a beiratkozók mintegy 5%-a végül nem vesz részt minden vizsgán, a magyar tannyelvűek esetében ez az arány alacsonyabb, 2,2%-os. A pótérettségin a távolmaradás jelentősebb, országos szinten 19, a magyarul vizsgázók esetében 14%-os. A beiratkozók távolmaradása a korábbi évfolyamokról érkezők, illetve a csökkentett látogatású és esti tanulmányi formák esetében hangsúlyos. (Az évfolyamok és tanulmányi formák szerinti részletes bontást lásd az elemzés végén a Táblamelléletekben.)

2020-ban a hivatalos sikerességi arány országos szinten 64,5%-os volt a nyári vizsgaidőszakban, az aktuális évfolyam nappali tagozatai esetében pedig 73,5%-os. A magyar nyelven tanulók esetében ugyanezek az arányok 62,1%, illetve 68,5%, tehát elmaradnak az országos arányoktól. Az őszi pótérettségin az országos sikerességi arány 34,1%-os, a magyar tannyelvűek esetében pedig 32,1%-os.

Az érettségre beiratkozó, részt vevő, illetve sikeresen vizsgázó diákok száma és sikerességi aránya

Vizsgaidőszak	Tannyelv	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány (résztvevők)
Nyári vizsgaidőszak	Románia (összes tanuló)	155 650	147 929	95 470	64,5%
	Magyarul tanulók	6 503	6 358	3 948	62,1%
	Magyarul tanulók aránya	4,18%	4,30%	4,14%	
Őszi vizsgaidőszak (pótérettségi)	Románia (összes tanuló)	42 747	34 464	11 743	34,1%
	Magyarul tanulók	2 077	1 778	570	32,1%
	Magyarul tanulók aránya	4,86%	5,16%	4,85%	

Az elemzés további részében csak a 2020-as érettségi **nyári és őszi vizsgaidőszakának összevont eredményeit vesszük figyelembe, leszűkítve az aktuális évfolyam (2019/2020) nappali tagozatos** diákjaira. Ez országos szinten 122 915, a magyarul vizsgázók esetében 5362 diákot jelent (az érettségre beiratkozott országos diákpopoláció 75, a magyarul érettségizők 80%-át).

⁶ Az adatok forrása: <http://static.bacalaureat.edu.ro/2020/>, illetve <https://data.gov.ro/dataset/rezultate-bacalaureat-2020-sesiunea-1> és <https://data.gov.ro/dataset/rezultate-bacalaureat-2020-sesiunea-2>. Mindkét forrást használtuk az adatok letisztításához. Letöltés dátuma: 2021.02.04.

3. A két vizsgaidőszak összevont eredményei

A tavalyi érettségi esetében lehetőségünk nyílt arra, hogy a nyári és az őszi vizsgaidőszakot tanulói szinten összevonjuk. Erre a 2020-ban bevezetett – a diákok személyi adatainak védelmét szolgáló – azonosítókódok adtak lehetőséget. Az összevonás során egyetlen adatbázist alakítottunk ki, amelyben a mindkét szesszióban beiratkozó diákokat csak egyszer szerepeltetjük, a következő módszertani kritériumok szerint:

Az egyes vizsgák esetében a két időszakban elért maximális jegyet vettük figyelembe. Az aktuális évfolyam nappali tagozatos diákjai közül 22 405-en vettek részt a nyári és az őszi próbákon is, illetve 1457-en csak ősszel iratkoztak be. A magyar tanulók esetében ezek a számok 1325, illetve 37.

A maximális jegyek alapján új átlagot (médiát) számoltunk. Eltérően a minisztériumi közlés gyakorlatától minden esetben kiszámítottuk az átlagot, ahol a részvételi kritériumokat az illető diák teljesítette. A vizsgánként 5-ös, illetve az érettségi átlag 6-os minimumát csupán a sikerességi mutató esetében vettük figyelembe.

A részvételi kritérium teljesítése azt jelenti, hogy a diák megjelent minden írásbeli és kompetenciavizsgán, és ezek egyikéről sem zárták ki fegyelmi okokból.

A sikerességi arányt elemzésünkben a diplomát szerzők jelentik, akiknek számát a beiratkozottak összességéhez viszonyítjuk (és nem csak a minden vizsgán megjelentekhez).

Sikeres vizsgázóknak viszont csak azokat tekintjük, akik hivatalosan is diplomát szereztek. Országos szinten mintegy 47 olyan diák volt, aki mindkét vizsgaszesszióban részt vett, és ezek kombinációjával teljesítette (volna) a sikeresség feltételeit, viszont egyenként egyik próbálkozása sem sikerült.

Az így kalkulált, a beiratkozók számához viszonyított sikerességi arány 2020-ban 77,2%-os volt az aktuális évfolyam nappali tagozatos diákjai körében. A magyarul tanulók esetében 74,9%-os – valamivel alacsonyabb, mint az országos átlag.⁷

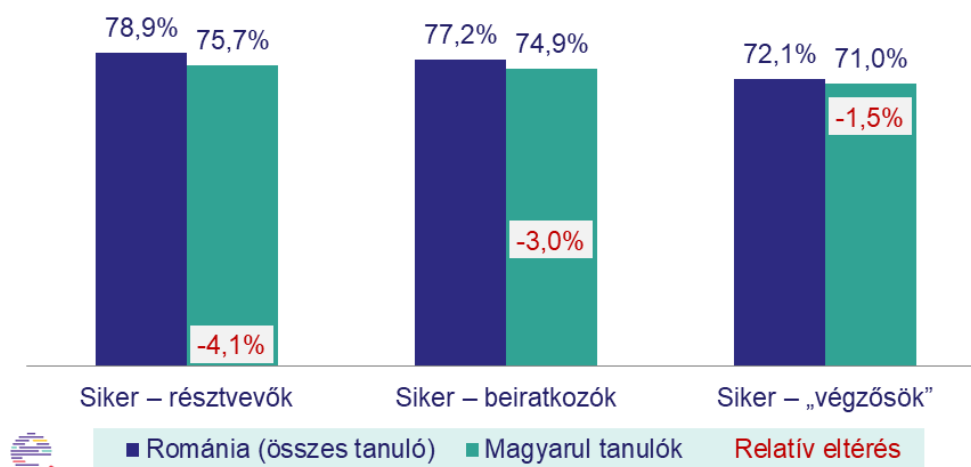
Jelentős torzítási tényező az érettségi eredmények értelmezésében, hogy a líceumot vagy szakközépiskolát végzők számáról továbbra sincs aktuális statisztika, tehát nem ismerjük az érettségi vizsgára jogosultak számát. A 2019/2020-as tanév beiskolázásai számai szerint országos szinten 131 615 diák vett részt nappali képzésben, XII. osztályban, közülük 5657-en tanultak magyar tagozaton (4,3%-uk).⁸ Amennyiben őket tekintjük vizsgára jogosultaknak, a diplomát szerző „végzősök” aránya 72%-os országos szinten, illetve 71%-os a magyar tagozatok esetében, **a magyarul tanulók lemaradása csekélynek mondható (1,5%-os).**

⁷ A tavalyi érettségin, az ugyanígy számolt sikerességi arány a magyar tanulók esetében 72,7%-os volt. Lásd korábbi rangsorunkat: <http://statisztikak.erdelystat.ro/rangsorok/magyar-tannyelv-iskolak-tagozatok-rangsora-a-2019-es-erettsegi-alapjan/15>. Letöltés dátuma: 2021.02.04.

⁸ Az adatok forrását az Oktatási Minisztériumtól igényelt, a beiskolázási számokat valós időben követő SIIIR-adatbázis képezi (csak nappali tagozatos, XII.-es diákok). Kimentés időpontja: 2019.10.31.

Sikerességi arány különböző viszonyítási alapokon.

2020-as érettségi, aktuális évfolyam, nappali képzés.

A hivatalos érettségi statisztikák értelmezésében több strukturális szempontot is érdemes szem előtt tartani, amikor a magyar tagozatok eredményeit értelmezzük. A magyarul tanulók sikerességének összképét javítja, hogy jelentősen alulreprezentáltak például az esti képzési formákban (itt arányuk csupán 1,5%-os), a korábbi évfolyamokról beiratkozók esetében (3,4%), illetve a szintén gyengébben teljesítő szakközépiskolai képzésben (3,5%).

A gyengébb teljesítményt viszont magasabb motivációjuk és kitartásuk ellensúlyozza, nagyobb arányba iratkoznak be (95%, szemben az országos 93%-kal), vesznek részt (99% versus 98%), illetve próbálkoznak ősszel is az érettségi vizsgán (a nyáron sikertelenek 77%-a versus 66%).

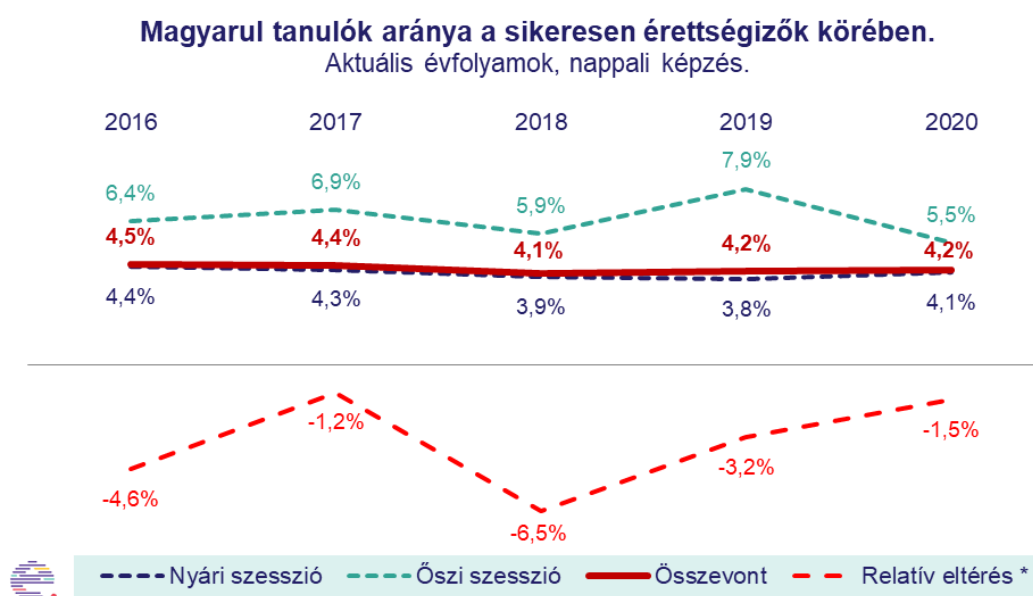
A lemorzsolódás szintjei: beiratkozók, résztvevők és sikeresen vizsgázók.

2020-as érettségi, aktuális évfolyam, nappali képzés.

	Románia (összes tanuló)		Magyarul tanulók		Magyarul tanulók aránya
	Diák	%	Diák	%	
„Végzős” (XII. osztályos) *	131 615		5 657		4,30%
Beiratkozó (nyár és ősz)	122 915	93,4%	5 362	94,8%	4,36%
Nyáron beiratkozók	121 458		5 325		4,38%
Sikeres nyári szesszió	87 537			3 614	4,13%
Sikertelen nyári szesszió	33 921		1 711		5,04%
Ebből ősszel újrapróbálkozó	22 405	66,1%	1 325	77,4%	5,91%
Csak ősszel beiratkozók	1 457		37		2,54%
Résztvevő (max. nyár és ősz)	120 223	97,8%	5 308	99,0%	4,42%
Sikeresen vizsgázó (nyár és ősz)	94 882		4 016		4,23%
Siker – „végzősök”		72,1%		71,0%	
Siker – beiratkozók		77,2%		74,9%	
Siker – résztvevők		78,9%		75,7%	

Forrás: Érettségi2020, nyár és ősz, * SIIR2019

Felmerül a kérdés, hogy ez a jelenség egyedi, különleges helyzet a 2020-as évre vonatkozóan, avagy annál általánosabb trend. Ennek megválaszolására azt vizsgáltuk meg, hogy a magyar nyelven tanulók aránya hogyan alakult a különböző viszonyítási szinteken 2016 és 2020 között. Az eredmények azt mutatják, hogy bár a magyar nyelven érettségizők aránya folyamatosan kisebb a diplomát szerzők között, mint a „végzősök” populációjában,⁹ a lemaradás nem annyira számottevő, amint az a hivatalos eredményközlésekből kitűnik. A hátrány ledolgozásának hátterében a már fent említett okok állnak: a nagyobb arányú részvétel az érettségik mindkét vizsgaidőszakában, illetve a relatív jó pótszessziós eredmények (például 2016-ban, 2017-ben és 2019-ben a magyarul vizsgázók őszi, hivatalos sikerességi rátája meg is haladta az országos átlagokat).

* A magyar nyelven tanuló „végzősök” becsült arányához képest.

A képzési kínálat és formák szerkezeti eltérésein túlmenően legalább annyira fontos szempont a magyar diákok teljesítményének értékelésében a román nyelv és irodalom vizsga kapcsán fennálló diszkriminatív elvárás, amely értelmében a román anyanyelvűekkel azonos követelményű képzésben és vizsgán kell részt venniük. Ezen hatás kiszűrésére egy **hipotetikus, elméleti számítást** végeztünk, amelyben a magyar tanulók esetében is csak három vizsgaeredmény (anyanyelv, kötelező és választható tantárgy) alapján számoljuk ki az érettségi átlagot, illetve a sikerességi kritériumot (figyelembe véve a szóbeli és kompetenciavizsgákat is).

Az egyenlő vizsgaelvárásokat feltételező elméleti modell alapján a magyarul tanulók eredménye már számottevően jobb, mint a román tagozaton végzettek teljesítménye, akár országos, akár erdélyi összehasonlításban. A sikerességi arány 82,5%-ra emelkedik, az írásbeli jegyek átlaga

⁹ A végzősök számát az Országos Statisztikai Intézet jelentéseiből (Sistemul educational în România, 2016–2019), illetve a SIIIR beiskolázási adatbázisából vettük (2020). A magyarul tanulók esetében 2018 és 2020-ra szintén SIIIR-adatbázisokat, 2017 és 2019-re a Tanügyi Barométer-felmérésünket vettük alapul, a 2016-os végzősök számát pedig tanfelügyelőségi adatok alapján becsültük.

pedig 7,16-ról 7,52-re nő. Ebben az esetben további 405 magyarul tanuló diáknak sikerül(ne) diplomát szerezni (a beiratkozók 7,6%-ának).

Hivatalos és hipotetikus sikeresség.
2020-as érettségi, aktuális évfolyam, nappali képzés.

	Beiratkozó	Résztvevő	%	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány (beiratkozók)	Átlag (média)
Románul tanulók – Románia (Hivatalos, három írásbeli)	116 636	114 011	97,7%	90 024	77,2%	7,30
Románul tanulók – Erdély (Hivatalos, három írásbeli)	33 604	32 923	98,0%	26 225	78,0%	7,36
Magyarul tanulók (Hivatalos, négy írásbeli)	5 362	5 308	99,0%	4 016	74,9%	7,16
Magyarul tanulók (Hipotetikus, három írásbeli)	5 362	5 312	99,1%	4 421	82,5%	7,52

4. Sikerességi arányok szakok szerint

Az érettségi eredmények jelentősen eltérnek szakok szerint. Az osztályok profiljának besorolását az oktatási minisztérium erre vonatkozó tájékoztatója¹⁰ alapján végeztük. A romániai oktatási rendszerben az érettségire jogosító középiskolai képzés alapvetően három kategóriára oszlik: elméleti líceumi, szaklíceumi, illetve hivatási (vokacionális) képzésről beszélhetünk. A három fő irányon belül további 11 kategóriába soroltuk a diákokat. A katonai képzés a hivatási szakirányhoz tartozik, viszont ennek azonosítására nem volt lehetőségünk, mivel az érettségi adatbázisokban matematika–informatika profilként jelennek meg, így azon belül maradtak elemzésünkben is.

A beiratkozottak száma alapján elmondható, hogy az aktuális évfolyam nappali tagozatos diákjainak 58%-a érkezett elméleti, 32%-a szak-, illetve 10%-a hivatási képzési vonalról. Az elméleti képzésből jövők aránya a magyarul tanulók körében is 58%, viszont alulreprezentáltak a matematika–informatika és a filológia osztályokban végzettek, illetve felülreprezentáltak a természettudományi osztályok esetében (23% az országos 15%-hoz képest). A magyarul tanulók között alacsonyabb a szakközépiskolások aránya, míg országos szinten a 2020-as érettségire beiratkozók 32, addig a magyarul tanulók esetében 25%-a került ki ebből a csoportból. A hivatási (vokacionális) képzésben viszont magasabb a magyarul érettségizők súlya, 17%, az országos 10%-hoz képest.

¹⁰ <https://lege5.ro/Gratuit/gi3dgojqg4/lista-cuprinzand-anexele-nr-1-si-2-la-ordinul-ministrului-educatiei-cercetarii-tineretului-si-sportului-nr-4800-2010-privind-aprobarea-listei-disciplinelor-si-a-programelor-pentru-desfasurarea-examenu> (Letöltés: 2020. január)

Az érettségi vizsgára beiratkozottak és sikerességi arányuk szakok szerint. Aktuális évfolyam, nappali tagozatok, 2020. nyári és őszi vizsgaidőszakok összevont eredményei

Szak/profil		Összes tanuló			Magyarul tanulók			Eltérés aránya
		Beiratkozott	Belső arány	Sikerességi arány	Beiratkozott	Belső arány	Sikerességi arány	
Profil	Elméleti	71 872	58%	90,6%	3 089	58%	88,0%	-2,9%
	Szaklíceumi	39 093	32%	51,1%	1 356	25%	44,1%	-13,7%
	Hivatási	11 950	10%	82,1%	917	17%	76,3%	-7,0%
Elméleti	Matematika–informatika	23 380	19%	92,0%	797	15%	92,3%	0,4%
	Filológia	19 735	16%	92,7%	614	11%	78,8%	-14,9%
	Természettudományok	18 218	15%	85,3%	1 229	23%	88,5%	3,8%
	Társadalomtudományok	10 539	9%	92,7%	449	8%	91,3%	-1,5%
Szaklíceumi képzés	Szolgáltatások	20 411	17%	69,0%	765	14%	56,5%	-18,2%
	Műszaki	12 854	10%	29,7%	381	7%	25,2%	-15,1%
	Természeti erőforrások és környezetvédelem	5 828	5%	35,4%	210	4%	33,3%	-6,0%
Hivatási	Művészet	3 449	3%	89,6%	263	5%	77,2%	-13,8%
	Pedagógia	2 246	2%	96,7%	131	2%	91,6%	-5,3%
	Sport	4 113	3%	67,4%	62	1%	46,8%	-30,6%
	Teológia	2 142	2%	82,9%	461	9%	75,5%	-8,9%
Összesen		122 915	100%	77,2%	5 362	100%	74,9%	-3,0%

Kiemelések: a **piros félkövér** az átlagtól való negatív (értékben vagy irányban), a **zöld félkövér** a pozitív (értékben vagy irányban) eltéréseket jelöli, amennyiben ezek jelentősek (relatív értelemben 10% felettiek).

A sikerességi arány az elméleti képzésben a legmagasabb, országosan a résztvevők 90,6, a magyarul tanulók 88%-a szerzett érettségi oklevelet a 2020-as érettségien. A magyarul érettségizők lemaradása is kisebb, főképp a reálosztályokban, **a természettudományok és a matematika–informatika szakok esetében a magyarul tanulók kevéssel jobban is teljesítenek**. Az elméleti képzésen belül **a magyar filológiaosztályokból érkezők eredményei átlag alattiak**, míg az országos sikerességi arány 92,7%-os, a magyar vonalon csupán 78,8%-os.

A szaklíceumi képzésben résztvevők teljesítenek a leggyengébben, itt az érettségire beiratkozott diákok mintegy fele (51%-a) érettségizett sikeresen Románia-szinten. **A magyar szakközépiskolások esetében a hátrány még hangsúlyosabb, a beiratkozottak csupán 44%-a szerzett diplomát.** A műszaki képzésről jövők eredményei a legalacsonyabbak, országos szinten körülbelül egyharmaduknak, a magyar tagozatosok mintegy egynegyedének sikerült az érettségije. Ennél kevéssel jobb eredményeket értek el a természeti erőforrások és környezetvédelmi szakokon végzettek, itt a magyarul érettségizőknek egyharmada ment át a vizsgákon, ez kevéssel marad el az országos átlagtól. A szaklíceumi képzésen belül a szolgáltatási ágazat ért el jobb eredményt, országos szinten a résztvevők 69%-a, a magyarul tanulók 57%-a érettségizett sikeresen.

Országos viszonylatban a tizenegy profil közül a pedagógiai képzésből jövőek érték el a legjobb sikerességi arányt (96,7%). Ennél a magyar diákok eredménye valamivel gyengébb, 91,6%-os. A teológiai képzésben a magyarul érettségizők 76%-a szerzett diplomát az országos 83%-os arányhoz képest, a művészeti oktatásban pedig 77% az országos 90%-hoz képest. A sportosztályok teljesítménye leginkább a szaklíceumi képzéshez hasonlítható gyenge eredményeket produkált a 2020-as érettségien (is). A magyarul tanulók lemaradása itt a leghangsúlyosabb, az országos 67%-hoz képest 47%-os sikerességi arányt értek el.

5. Sikerességi arányok megyék szerint

A megyei adatok értelmezésénél figyelembe kell venni, hogy a diákok profilok szerinti megoszlása megyénként nagyon eltér, nem egyforma súlyt képvisel az elméleti, a szak-, illetve a hivatási oktatás. Ebben a megközelítésben a megyén belüli eredmények összehasonlítása az oktatás nyelve szerint kevés relevanciával bír, ezért csak a magyarul tanulókra fókuszálunk.

**Az érettségi vizsgára beiratkozottak és sikerességi arányuk megyék és szakok szerint.
Aktuális évfolyam, nappali tagozatok, 2020. nyári és őszi vizsgaidőszak, magyarul tanulók**

Megyék	Beiratkozottak	Megoszlásuk szakok szerint			Sikerességi arány			
		Elméleti	Szakl.-i képzés	Hivatási	Elméleti	Szakl.-i képzés	Hivatási	Összesen
Hargita	1 517	41,6%	38,4%	20,0%	91,9%	40,5%	71,3%	68,0%
Maros	987	54,9%	28,7%	16,4%	86,9%	49,1%	83,3%	75,5%
Kovászna	782	54,3%	27,6%	18,0%	93,2%	33,8%	78,7%	74,2%
Bihar	540	73,3%	10,7%	15,9%	74,2%	34,5%	73,3%	69,8%
Kolozs	444	65,8%	16,4%	17,8%	93,2%	83,6%	97,5%	92,3%
Szatmár	417	73,4%	7,9%	18,7%	90,2%	39,4%	65,4%	81,5%
Szilágy	269	84,0%	7,8%	8,2%	82,7%	14,3%	63,6%	75,8%
Brassó	137	67,9%	32,1%		89,2%	45,5%		75,2%
Fehér	67	43,3%		56,7%	100,0%		78,9%	88,1%
Máramaros	55	100,0%			74,5%			74,5%
Temes	52	69,2%	15,4%	15,4%	97,2%	62,5%	37,5%	82,7%
Arad	43	48,8%	51,2%		90,5%	86,4%		88,4%
Beszterce	20	100,0%			100,0%			100,0%
Hunyad	18	50,0%	50,0%		88,9%	55,6%		72,2%
Szeben	9	33,3%	66,7%		100,0%	66,7%		77,8%
Bukarest	5	100,0%			80,0%			80,0%
Összesen	5 362	57,6%	25,3%	17,1%	88,0%	44,1%	76,3%	74,9%

Az **elméleti líceumok** szintjén viszonylag jók az eredmények, és a területi egyenlőtlenségek is itt a legkisebbek. Fehér, Beszterce és Szeben megyék 100%-os sikerességi arányt értek el, viszont ezek a megyék csak kis részét teszik ki a magyarul tanuló diákoknak. Temes, Kovászna és Kolozs megye is nagyon jó eredményeket szerzett (93% feletti sikerességi aránnyal), nagyon gyenge eredményt Bihar és Máramaros elméleti líceumai produkáltak (74%-os sikeresség).

A **szakközépiskolai képzésben** Arad és Kolozs megyéknek van kiemelkedően magas, az elméleti képzéssel összehasonlítható sikerességi rátája. A többi megye eredményei ehhez képest jelentősen gyengébbnek bizonyulnak. A legalacsonyabb sikerességi ráta Szilágy megyében van, ahol a szaklíceumi magyar diákok csupán 14%-ának sikerült az érettségije. Kovászna, Bihar és Szatmár megyében is 40% alatt van ez az arány.

A **hivatási (vokacionális) képzésen** is viszonylag nagyok az eltérések a megyék teljesítményében. Kolozs megyében egy rendkívüli 97,5%-os sikerességi arányt értek el a magyarul érettségizők, és viszonylag jók a Maros megyei eredmények is (83%). Kevésbé jól szerepelt Szilágy és Szatmár megye, ahol csak 64-65%-ot értek el az érettségizők, illetve sereghajtóként Temes megye található 38%-kal.

6. A vizsgajegyek elemzése

Ebben a fejezetben is csak az aktuális évfolyam nappali tagozatos diákjainak eredményeit elemezzük, a magyar nyelven tanulók minősítéseit az országos átlagokhoz viszonyítjuk. A nyolc vizsga közül csupán hatot elemzünk, a román és anyanyelv szóbeli vizsgák tárgyalását terjedelmi okokból kihagyjuk, mivel nem hoznak jelentős többletinformációt az írásbeli eredményekhez képest.

Az országos eredményeket tekintve elmondhatjuk, hogy a matematikavizsga bizonyul a legnehezebbnek, ugyanis itt a legnagyobb a bukók (az 5-ös jegy alatt teljesítő diákok) aránya (22%), illetve itt a legkisebb a jegyek átlaga (6,37). A többi tantárgy esetében a bukók aránya 4 és 12% között van, az átlagok pedig 7-es feletti.

A magyar nyelven tanulók elmaradása az országos átlagokhoz képest a román nyelv és irodalom vizsga esetében hangsúlyos. Kevéssel gyengébben teljesítettek a történelemvizsgán is, viszont a matematika és a választható tantárgyak esetében magasabb átlagot értek el. Magyar nyelv és irodalomból pedig kiemelkedően jók az eredmények.

Írásbeli vizsgák. Az osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

		<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Román nyelv és irodalom	Románia (összes tanuló)	7%	32%	27%	34%	7,33
	Magyarul tanulók	20%	42%	26%	12%	6,10

Magyar nyelv és irodalom	Magyarul tanulók	3%	26%	35%	36%	7,72
---------------------------------	------------------	----	-----	-----	-----	------

Kötelező (1): matematika	Románia (összes tanuló)	22%	30%	23%	25%	6,37
	Magyarul tanulók	17%	35%	27%	21%	6,49
Kötelező (2): történelem	Románia (összes tanuló)	4%	27%	23%	46%	7,86
	Magyarul tanulók	2%	34%	29%	35%	7,64

Választható tantárgy	Románia (összes tanuló)	12%	17%	23%	48%	7,64
	Magyarul tanulók	7%	18%	25%	51%	7,94

Román nyelv és irodalomból a magyarul érettségizők 20%-a bukott meg, a jegyek átlaga 6,10. A legnagyobb lemaradás az országos átlagtól a szakközépiskolák osztályaiban van. A műszaki képzésből jövők 63%-a, a természeti erőforrások és környezetvédelem tanulóinak 59%-a, a szolgáltatási szakirány diákjainak 35%-a bukott meg a románvizsgán a 2020-as érettségi összevont szesszióiban. Szintén magas a bukók aránya a hivatási ágazat sportosztályaiban (48%), de a teológiai (21%) és a művészeti (21%) képzésből jövők eredményei is átlag alattiak. Az elméleti líceumokon belül a magyar filológiai osztályok tanulóinak gyengébbek a román-vizsga eredményei, itt a bukók aránya 18%. A matematika–informatika képzés diákjai esetében a legjobbak a románeredmények, a bukók aránya itt 3%-os. (A részletes eredményeket profilok szerint lásd az elemzés végén a Táblamelléletekben.)

Magyar nyelv és irodalomból nagyon jó eredmények születtek, a bukók aránya az egyik legkisebb itt, csupán 2,7%, a jegyek átlaga 7,72. Anyanyelvből a magyar diákok eredményei jobbak, mint a román diákok román nyelv és irodalom eredményei (az ő körükben a bukók aránya románból 6,7%, a jegyek átlaga 7,38). Az osztályok profilja szerint a matek–infó és természettudományi, illetve a pedagógia osztályok teljesítménye emelkedik ki, gyenge eredmények a szakközépiskolák, illetve a sportosztályok esetében voltak.

A **kötelező írásbeli vizsga** esetében az osztályok profiljától függően matematikából vagy történelemből vizsgázhatnak a végzősök. Míg a történelemvizsga egységes, addig a matematikavizsgán belül is vannak eltérések: eltérő szintű matematikapróba van a matematika–informatika profilnak, a természettudományok hallgatóinak, a szakközépiskolásoknak, illetve a tanítóképzősöknek. Ezeket egybevonva, matematikavizsgaként tárgyaljuk. A filológusok, a társadalomtudományok hallgatói, a művészet-, a sport-, illetve a teológiaosztályok diákjai történelemből vizsgáznak.

Míg országos viszonylatban a **matematikavizsga** jelenti a legnagyobb kihívást a diákoknak, ugyanis ezen a vizsgán buknak el a legtöbben (21,6%), addig a magyarul tanulók körében csak a második legnehezebbnek számít, a román nyelv és irodalom vizsga után. A bukók aránya a magyar diákok körében 17,2%, illetve a jegyek átlaga 6,49. A matematika–informatika, a természettudomány és a pedagógia profilú osztályok diákjai teljesítenek relatíve jól. Legkevesbé a szakközépiskolai képzésből jövők eredményesek, itt a bukók aránya 24 és 52% közötti a három ágazat viszonylatában, viszont nincsenek jelentős különbségek a magyar és nem magyar érettségizők között, a magyar műszakisok, a természeti erőforrások és a környezetvédelem szakosztályai enyhén jobban is teljesítenek.

A magyarul tanulók körében a **történelemvizsga** esetében a legkisebb a bukó diákok aránya (1,7%), viszont a jegyek átlaga valamivel elmarad az országos eredménytől. A szakok közül a legjobb eredményeket itt a társadalomtudományi osztályokban érték el.

Az érettségiző diákok az osztály profiljától függően tizenkét tantárgyból **választhatnak** az utolsó írásbeli vizsgára. Egyes tantárgyakból több típusú vizsga van, ez a matematikához hasonlóan szintén szakok szerint differenciált. Ezekről a specifikumokról most is eltekintünk számításainkban, és az eredményeket az egyes tantárgyak szerint mutatjuk be. Az országos és a magyar-eredmények mellett feltüntetjük a diákok megoszlását is a tárgyakon belül.

A választható tárgyak megoszlása tannyelv szerint és a vizsgaeredmények átlaga

Választható tantárgyak	Összes tanuló			Magyarul tanulók			Magyarul tanulók aránya	Az átlagok eltérésének aránya
	Diák	%	Átlag	Diák	%	Átlag		
Földrajz	36 810	29,9%	7,86	2 328	43,4%	8,02	6,3%	1,9%
Anatómia	24 326	19,8%	7,97	1 238	23,1%	8,77	5,1%	10,1%
Logika	19 088	15,5%	8,18	135	2,5%	8,35	0,7%	2,1%
Biológia	15 802	12,9%	5,03	612	11,4%	6,08	3,9%	20,9%
Fizika	8 340	6,8%	8,06	194	3,6%	7,46	2,3%	-7,4%
Informatika	7 339	6,0%	8,31	388	7,2%	8,09	5,3%	-2,6%
Szerves kémia	2 992	2,4%	8,71	114	2,1%	8,42	3,8%	-3,4%
Szociológia	2 774	2,3%	7,96	59	1,1%	7,98	2,1%	0,2%
Pszichológia	2 614	2,1%	8,05	135	2,5%	7,51	5,2%	-6,7%
Szervetlen kémia	1 481	1,2%	6,33	71	1,3%	5,88	4,8%	-7,1%
Közgazdaságtan	921	0,7%	7,72	9	0,2%	7,73	1,0%	0,1%
Filozófia	428	0,3%	8,31	79	1,5%	8,26	18,5%	-0,6%
Összesen	122 915	100,0%	7,64	5 362	100,0%	7,94	4,4%	3,9%

A **választható tantárgyak** összesített eredményei alapján a magyar diákok nem számottevően, de jobban teljesítettek az országos átlagnál. Az átlagok szintjén a magyar filológia-, sport- és tanítóképző-osztályokban volt az országosnál gyengébb osztályzat.

A magyar nyelven érettségizők nagyobb arányban választják a filozófiát, a földrajzot és az informatikát az országos arányokhoz képest, és nagyon alacsony arányban a logikát, a közgazdaságtant, a szociológiát vagy a fizikát. A tantárgyakon belüli országos arányokhoz képest biológiából és anatómiából számottevően jobbak a magyar tanulók által elért átlagok, azonban logikából, illetve földrajzból is kevéssel az országos átlag felett teljesítettek. Az országosnál gyengébb eredményeket a fizika, kémia és a pszichológia vizsgákon érték el.

Táblamelléletek

A 2020-as érettségire beiratkozó, részt vevő, illetve sikeresen vizsgázó diákok száma és sikerességi aránya vizsgaidőszakok, évfolyamok és tanulmányi formák szerint

Nyári vizsgaidőszak	Románia (összes tanuló)	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	121 458	119 035	87 537	73,5%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	2 364	1 691	414	24,5%
	Korábbi évfolyamok	31 828	27 203	7 519	27,6%
	Összesen	155 650	147 929	95 470	64,5%
	Magyarul tanulók	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	5 325	5 277	3 614	68,5%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	38	25	1	4,0%
	Korábbi évfolyamok	1 140	1 056	333	31,5%
	Összesen	6 503	6 358	3 948	62,1%

Őszi vizsgaidőszak (pótérettségi)	Románia (összes tanuló)	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	23 862	20 023	7 345	36,7%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	1 055	692	199	28,8%
	Korábbi évfolyamok	17 830	13 749	4 199	30,5%
	Összesen	42 747	34 464	11 743	34,1%
	Magyarul tanulók	Beiratkozó	Résztvevő	Sikeresen érettségiző	Sikerességi arány
	Aktuális évfolyam, nappali tagozat	1 362	1 196	402	33,6%
	Aktuális, csökkentett látogatás, esti	25	16	3	18,8%
	Korábbi évfolyamok	690	566	165	29,2%
	Összesen	2 077	1 778	570	32,1%

Román írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szak/profil	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika–informatika	1%	14%	28%	57%	8,34	3%	36%	36%	25%	7,30
Filológia	3%	25%	30%	42%	7,83	18%	46%	27%	8%	6,08
Természettudományok	3%	22%	29%	46%	7,94	7%	34%	40%	20%	7,06
Társadalomtudományok	2%	27%	30%	41%	7,77	6%	51%	35%	8%	6,56
Szakképzés – szolgáltató	9%	48%	27%	16%	6,64	35%	49%	13%	3%	5,05
Szakképzés – műszaki	26%	56%	14%	4%	5,53	63%	33%	4%	1%	3,75
Szakképzés – term. erőf.	23%	56%	17%	5%	5,71	59%	36%	4%	1%	3,97
Művészet	3%	38%	32%	27%	7,29	21%	47%	24%	9%	5,93
Sport	15%	57%	20%	8%	6,05	48%	48%	5%	0%	4,47
Pedagógia	1%	16%	30%	53%	8,26	5%	54%	26%	15%	6,74
Teológia	8%	45%	28%	19%	6,77	21%	52%	21%	6%	5,75
Összesen	7%	32%	27%	34%	7,33	20%	42%	26%	12%	6,10

Magyar írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szak/profil	Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika–informatika	0%	11%	37%	52%	8,41
Filológia	2%	26%	40%	33%	7,70
Természettudományok	1%	15%	31%	54%	8,30
Társadalomtudományok	0%	15%	41%	43%	8,15
Szakképzés – szolgáltató	5%	42%	35%	18%	7,03
Szakképzés – műszaki	14%	54%	26%	6%	6,15
Szakképzés – term. erőf.	9%	48%	31%	12%	6,53
Művészet	1%	28%	37%	34%	7,74
Sport	11%	54%	28%	7%	6,38
Pedagógia	0%	18%	31%	51%	8,24
Teológia	1%	33%	39%	27%	7,52
Összesen	3%	26%	35%	36%	7,72

Matematika írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szak/profil	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika–informatika	6%	24%	25%	45%	7,75	5%	33%	27%	35%	7,43
Természettudományok	12%	31%	27%	30%	7,04	8%	32%	31%	30%	7,22
Szakképzés – szolgáltató	25%	37%	26%	13%	5,85	24%	44%	26%	5%	5,65
Szakképzés – műszaki	51%	31%	14%	4%	4,25	52%	33%	13%	2%	4,30
Szakképzés – term. erőf.	51%	34%	12%	3%	4,18	41%	37%	18%	4%	4,88
Pedagógia	2%	18%	38%	42%	7,91	3%	31%	45%	21%	7,34
Összesen	22%	30%	24%	25%	6,37	17%	35%	27%	21%	6,49

Történelem írásbeli vizsga. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szak/profil	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Filológia	2%	24%	23%	51%	8,09	1%	34%	29%	35%	7,62
Társadalomtudományok	3%	21%	23%	54%	8,17	1%	19%	28%	52%	8,28
Művészet	3%	34%	25%	38%	7,62	1%	40%	30%	29%	7,38
Sport	13%	52%	19%	16%	6,38	5%	61%	23%	11%	6,48
Pedagógia	0%	25%	21%	54%	8,12					
Teológia	5%	37%	25%	33%	7,41	3%	42%	29%	26%	7,32
Összesen	4%	27%	23%	46%	7,86	2%	34%	29%	35%	7,64

Választható tantárgyak összesített eredménye. Osztályzatok intervallum szerinti megoszlása és a jegyek átlaga

Szak/profil	Összes tanuló					Magyarul tanulók				
	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag	<5	5–7	7–8,5	8,5–10	Átlag
Matematika–informatika	3%	15%	21%	61%	8,40	1%	14%	27%	58%	8,43
Filológia	3%	12%	26%	59%	8,35	3%	21%	30%	46%	7,94
Természettudományok	5%	14%	20%	60%	8,29	1%	12%	19%	68%	8,68
Társadalomtudományok	3%	11%	25%	62%	8,46	1%	8%	22%	69%	8,66
Szakképzés – szolgáltató	11%	21%	30%	38%	7,45	6%	25%	34%	36%	7,58
Szakképzés – műszaki	56%	26%	11%	7%	4,46	50%	30%	12%	9%	4,93
Szakképzés – term. erőf.	40%	33%	17%	11%	5,37	30%	33%	19%	17%	6,00
Művészet	3%	17%	31%	49%	8,06	2%	17%	28%	53%	8,20
Sport	16%	25%	31%	28%	6,97	11%	38%	38%	13%	6,64
Pedagógia	1%	6%	21%	72%	8,81	0%	11%	23%	66%	8,55
Teológia	5%	19%	31%	44%	7,87	3%	16%	32%	50%	8,10
Összesen	12%	17%	23%	48%	7,64	7%	18%	25%	51%	7,94

Közzététel: 2021. március 18.

További információ: Barna Gergő, Biró Ádám-Attila (info@erdelystat.ro).

Korábbi Erdélystat-közlemények és -elemzések, módszertani leírások megtalálhatók a www.erdelystat.ro honlapon.

Előzetes igénylés után közleményeinket, elemzéseinket e-mailen elküldjük Önnek a megjelenés időpontjában. Erre vonatkozó igényét az info@erdelystat.ro e-mail címen jelezheti.